

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum IV. Decretalium, per viginti, & unum Titulos distributum, De
Sponsalibus, Et Matrimoniis, eorumque impedimentis, ac dispensationibus,

...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1702

Articulus VIII. De Concubinato.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73058](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73058)

ipsa, & hæc quoque coram iisdem, & ipsa consentiat, & Sponsi voluntatem acceptet. Ubi clarè liquet, mutuum consensum, quo fit traditio, & acceptatio, fieri coram iisdem Parocho, & Testibus.

570. Quando autem dicitur, eandem solemnitatem requiri ad dandam commissionem, faciendi aliquem actum, qui ex statuto requiritur, cum sit ipse actus; consequenter, cum, ubi urget Tridentinum, nemo possit absque præsentia Parochi & Testium matrimonium contrahere, nemo quoque poterit ad hoc alteri commissionem dare. Verùm paritas locum duntaxat habet in casu, quo eadem ratio in actu & commissione reperitur; non autem, quando planè diversa; qualiter fit in præsentis casu. Nam ex mandato clandestinè dato ad nuptias publicè celebrandas non sequuntur ea inconuenientia, quæ ex matrimonio clandestinè contracto. V. quæ diximus supra.

ARTICULUS VIII.

De Concubinato.

571. Sicut in duplici classe dantur *Concubinae*; aliæ, quæ in re Uxores erant, sed matrimonio, non solemniter tantum, Viro copulate; aliæ autem nullo; præter quod inter concubinam primo modo acceptam, & Uxorem præter dignitatem nihil interesse putarunt Juris-Consulti, ut videri potest apud Gonzalez in c. 6. de Cohabitatione Cleric. n. 4. sic Concubinitus alius est, solutus, nempe fornicarius, quo mulieres solum libidinis causâ teneri solent ex arbitrio in temporali solum consortio thori; alius autem conjugali vinculo ligatus, quo mulieres Viris matrimonio non solemniter copulate teneri solent, in consortio thori, animo perpetuò manendi simul, ut notavimus in præmissis qq. De primo agit Tridentinum Sess. 24. de Reform. c. 10. ubi ait: *Concubinatus solutus, grave peccatum esse, præsertim si sit soluti cum soluta; gravissimum autem, si soluti cum ligata, vel e contra: quia tamen non defunt, qui velint, concubinas etiam Jure Canonico permittas esse; ideo de hoc dicendum. Pro quo nota, esse, discrimen inter meretricem, pellicem,*

& concubinam. *Meretrix* est, quæ multorum libidini patet, & corpore suo questum facit; unde à merendo meretrix dicta est. D. Lidorus l. 10. etymol. cap. vii. du. 34. dist. l. palam. 44. ff. de ritu nuptiarum. Requiritur ergo, ut femina meretrix dici possit, ut multorum libidini pateat, sufficit autem duorum numerus; unde si femina duos recipiat ob questum, parataque alios quoscunque excipere, meretrix dici potest, cap. meretrices 32. q. 4. Pellex multum à meretrice distat; significat enim mulierem, consuetudinem habentem cum conjugato, cui uxor adest, l. 44. ff. de V. S. ita enim dicta est à pellendo, eò quòd legitimam Uorem pellat; Gellius lib. 4. noctium, cap. 3. Concubina, ut opponitur conjugatæ, descripta est præcedenti numero; sicut etiam ligata, quæ tamen Uxoris honorato nomine non gaudebat; quibus positis;

572. *Quæstio est, an concubinitus solutus Jure Canonico sit permittus? Frequens est argumentum, quoad persuadendum, licitum esse concubinatum (hoc est, concubitum cum muliere domi retentâ, libidinis causâ, nullo vero matrimonio copulatâ) communiter utuntur Hæretici, & pseudo-Catholici, quibus vitæ licentia licitum facit, quod libet; præsertim ex prava legum & Sacrorum Canonum interpretatione. Hinc ad palliandam suam libidinem, & concubinatum, dicunt, ex ipso jure Ecclesiastico constare, non habenti Uxorem, licere habere Concubinam. Nam in c. Is, qui, dist. 34. habetur: 15, qui non habet Uxorem, & pro Uxore Concubinam habet, à communione non repellatur; tamen ut unius mulieris, aut Uxoris, aut Concubina sit conjunctione contentus. 2. ex c. Christiano, quod immediatè sequitur ibi: Christiano non dicam plurias, sed nec plures simul habere licet, nisi unam tantum, aut Uxorem, aut certè loco Uxoris (si Coniunx deest) concubinam.*

3. ex c. solet. 32. q. 2. arguunt, ibi 573. concubinatum permitti saltem tunc, quando habet quattuor sequentes condiciones. 1. si consistat inter Cælibes; 2. si absque animo procreandi liberòs; 3. si ad fides, ne unus eorum alteri jungatur; 4. si maneant simul ad tempus, donec aliam dignam honoribus, & facultatibus suis

fois invenerint; ex c. *Concubinae*. 32. q. 2. ibi: *Concubinae ad tempus adhibita, nec (etiam) concumbant causa filiorum) iustum faciunt concubinatum suum*: Ex quo inferunt; ergo cum exclusio unius sit inclusio alterius, licet habere Concubinas perpetuas: s. in c. 6. dist. 34. habetur: *non licet vobis habere Concubinas, quas postea dimittatis, & ducatis Uxores*; ex quo deducunt (ac ejusmodi Juris Canonici textus sine discrimine coram aliis producant, ut vitæ licentiam persuadeant) ergo licet habere concubinas, quæ non dimittantur nec ducantur Uxores.

574. Confirmant ex eo. 1. quia Concubinatus dicitur *legitima conjunctio* L. 3. §. 1. ff. de Concubinis, ibi: Nam quia concubinatus per leges nomen assumpsit, extra legis poenam est; id est, per legem Juliam de maritand. ordin. Ut docet Cujacius in L. Messurinus 144. ff. de Verb. signif. item tacita consuetudo, L. si qua illustri, s. c. ad Orfician. ibi; sin autem concubina liberæ conditionis constituta, filium, vel filiam explicita consuetudine ab homine libero habitaprocreaverit. Deinde, concubinatus est accessus certi ad certam, domique retentam; ex qua utriusque parenti notæ proles nascitur, ut colligi non malè potest ex c. per tuas 10. de probat. Denique quia Concubina ab Uxore solâ animi destinatione differt L. Concubinam. 4. de Concubin. adeo, ut si ingenuam mulierem, cum qua secundum leges potuit celebrare matrimonium, in concubinatu quis retineat sine testatione hoc manifestum faciente, necesse ei est, vel Uxorem illam habere, vel incidit in poenam legis Juliae de stupro. L. in concubinatu. 3. in princip. eod. tit. juncta L. in liberæ 24. de ritu nupt.

575. Pro vera istorum Canonum intelligentia suppon. ex dictis, Nomen *concubinae* in jure antiquo duplicem significationem habere. 1. enim significabat mulierem, verò matrimonio copulatam; sed contracto sine solemnitatibus prescriptis, 2. mulierem, nullo matrimonio (atque adeo nec solenni, nec non solenni) verè copulatam; sed solam domi retentam causâ libidinis cum illa exercendam, cum qua scilicet vagus ac solutus esset Concubitus, ut not. Barbosa in c. 1. dist. 33. Adversarii hanc distinctionem, in Jure Canonico certissimam, non observantes, vel observare nolentes,

Tom. II.

T 2

in dictis textibus accipiunt nomen *Concubinae*, non in prima, sed in secunda significatione; usurpatione pessimâ, nec etiam ab antiquis Canonibus unquam cogitata. Quare ad. c. is, qui, Resp. ibi non aliud dici, quàm non habenti ullam Uxorem (scilicet nec primariam, nec secundariam; seu nec solenniter, nec minus solenniter ductam) licere habere vel Uxorem (nimirum Uxorem primariam) hoc est, mulierem solenniter ductam, vel *concubinam*, hoc est, mulierem sibi matrimonio copulatam, etiam sine solemnitatibus, de quibus n. 138. Quod autem *Concubinae nomen* ibidem sic accipiatur (nimirum pro verè conjugata, sed sine solemnitatibus) pat. i. ex c. 1. dist. 33. ubi cum dicitur: *eum non posse sacro ministerio deservire, qui post baptismum secundis nuptiis fuit copulatus* (hoc est) vel aliam solenniter accepit, vel *Concubinam duxit*: expressè notat glossa V. *Deservientes*: quòd intelligatur *concubina*, nimirum mulier, quæ ante, vel post Uxorem ducta fuit. Deinde glossa ad c. Is, qui, V. *Concubina*, expressè habet, quòd nomen *concubinae* ibi accipiatur pro ea, quæ cognoscitur Uxoris affectu, sed fuit ducta cum solemnitate, nimirum, substantiali; addens: *Et tamen lex concubinam vocat*; ergo in eo c. *Concubina* non accipitur pro muliere nullo modo ducta, & cognita affectu solùm fornicario adulteri &c. & sic expressè Barbosa. cit. n. 1. qui prædictam prohibitionem ex eo factam docet, quia qui post mortem primæ Uxoris ducit Concubinam, & carnaliter cognoscit, evadit bigamus propter duplex matrimonium: at hoc non stare, si ibi *Concubina* acciperetur pro muliere, nullo modo copulata Viro; per verum matrimonium; sed solùm vivente cum eo in vago, & soluto concubitu. Et hoc sensu etiam accipitur nomen *Concubinae* in cit. c. *Christiano* (quod desumptum est, ex Isidoro de distantia novi, & veteris Testamenti) ut expressè not. gloss. ibid.

Ad. 2. ex c. *Solet* Resp. i. illud C. non esse canonè, sed continere tantum responsum S. Augustini ad quæstionem: *an debeat dici matrimonium inter eos, qui causâ incontinentiæ contrahunt?* ad quod respondit, quòd sic; dummodo sic conveniant, ut perpetuo deberent simul esse, & non vitent prolem: sed si conveniant, ut ad tempus sint simul;

simul; vel ut vident prolem, non esse conjugium inter eos. Deinde Resp. 2. protus in eptè dictum capitulum ab adversariis & accipi, & citari cum illis quatuor conditionibus. Nam secunda conditio (si absit animus procreandi liberos) non habetur in cit. c. sed planè oppositum; cum, ut inter illos sit conjugium, expressè requiratur, ut absit animus, & intentio vitandi prolem, licet non adsit animus eam procreandi. Deinde ex illis Verbis, dummodo sic conveniant, ut perpetuò debeant esse simul, manifestum est, protus falso ex illo c. induci quartam conditionem (si maneat simul ad tempus) cum expressè dicatur, non esse inter eos conjugium, si conveniant, ut ad tempus sint simul; & de concubinato nec verbum contineat; sed solum loquatur respondendo ad quæstionem de matrimonio, causâ incontinentiæ contracto, ut constat ex n. 567.

577. Et hoc etiam manifestum fit in cit. c. solet, non esse sermonem de concubinato (quem adversarii exinde sibi licitum volunt) prout nimirum significat vagum, & solum concubinatum Viri & feminæ sine animo perpetuò vivendi simul; sed tantum ad tempus, quousque libidini placet; nec etiam de concubina, quæ assumitur in consortium thori sine animo perpetuò vivendi simul; hoc enim nec in cit. c. nec in ullo alio conceditur, & in Trident. sup. n. 571. cit. gravis peccati damnatur. Denique prima quoque conditio (si consistat inter Celibes) cum fraude ponitur. Ex hoc enim volunt, solutis (ac nullo modo conjugatis) licere consortium thori ad tempus, modò non habeant animum procreandi liberos, & neuter eorum alteri tertio jungatur; quod tamen falsissimum est, & planè alienum à mente S. Augustini, qui est Author illius textus, ut constat ex gloss. ibid. in casu. Nam de hoc nullum verbum, imò oppositum ibi clarè habetur, ut pat. ex n. 576. ubi continetur totius capituli summa.

578. Ad 3. ex c. Concubina, not. ex Bellarm. l. 2. de Concil. c. 8. argument. 11. apud Barbof. in c. Non omnis 32. q. 2. n. 2. Concubina nomen sumi, vel pro muliere, quæ assumitur in consortium thori sine mutuo consensu perpetuò manendi simul, & sic

est concubitus fornicarius, & solutus: vel pro ea; quæ ducitur cum eo consensu, sed privatim expresso, non per publica instrumenta, & sic est Concubitus ligatus; quo posito: Resp. ibi excludi concubinas ad tempus; hoc est, concubinas illas, cum quibus fiat concubitus illicitus, & consortium thori fornicarii; ab hoc autem malè fieri argumentum includens, ut liceat perpetuò habere tales Concubinas; nisi per concubinas perpetuas intelligant mutuo consensu (saltem privato) ductas, & assumptas ad thorum conjugalem per matrimonium saltem non solenne. Deinde, valde malè ab earum concubinarum temporalium exclusione fit argumentum ad inclusionem talium pro semper. aliàs, cum textus dicit: non facies tibi sculptile, ut adores illud; liceret concludere: ergo idolum non sculptum adorare licebit &c. Imò ex illa particula Nec, à fortiori concluditur, nec per concubinas domi etiam perpetuò retentas, si scilicet non fiat affectu conjugali, justificari concubitus, licet fiat causâ filiorum.

Ad 4. ex c. 6. dist. 34. eadem est responsio, quæ ad 3. Est enim sermo de Concubinis, mutuo consensu matrimoniali, licet non solenni, assumptis in thorum conjugalem; non autem concubitus solum temporaneum. Illæ enim dimitti amplius non possunt; cum hoc ipso assumptæ sint ex mutuo consensu ad perpetuò manendum simul; nec etiam illis dimissis, induci Uxor alia, ne fiat polygamia. Concubinis autem (ad concubitus duntaxat solutum, & meretricium) dimissis, licet Uxorem ducere, aliàs non impedito; sed ex hoc nihil concluditur pro concubinato per adversarios intento.

Illud hic adhuc not. i. Bellarm. num. cit. num. 578. existimare, in c. Non omnis, de quo diximus supra, nomen concubina non accipi pro muliere in consortium thori assumpta ex mutuo consensu, perpetuò manendi simul, seu animo conjugali, publico, aut privato; sed pro muliere sine tali consensu assumpta, consequenter nullo modo, etiam minus solenniter, ducta. Ex quo inferri posset, à nobis dictum c. Non omnis, non esse

esse recte allatum, ad probandum, mulierem minus solenniter ductam, ob solennitatis defectum, non esse dignam iure antiquo habitam, honorato uxoris nomine. Ratio Bellarmini est; quia ibi textus loquitur de Concubina, sicut de ancilla; seu serva, manente in statu servitutis; sed hæc, licet à Patrono carnaliter cognoscatur, per hoc non censetur ducta etiam minus solenniter, aliàs si eam affectu maritali Patronus cognosceret, fieret ingenua, nec maneret in statu servitutis; Ergo.

§81. Verum ex hoc aliud non sequitur, quam ancillam, etiam postquam à Patrono carnaliter cognita est, quin liberaverit eam à statu servitutis, non esse ductam à Patrono solenniter (nam ex legitimo, seu solenni matrimonio ingenua, & libera fiebat) non autem, non esse ullo modo ductam; aliàs Filium Abrahæ, natum ex Agar ancillâ deberemus dicere susceptum, ex adulterino concubitu. Et ideo Barbof. cit. in c. Non omnis 32. q. 2. num. 4. Connubium inter impares non vocat nullum, aut simpliciter illegitimum; sed minus legitimum.

§82. Occasione poenarum, quas Tridentinum supra cit. statuit in concubinatum solum, quaestio fieri potest, an hoc crimen (cum concubinatus sit crimen mixti fori, ut docet Farinacius in *praxi criminali* quest. 8. num. 131. Cum Azor. p. 2. lib. 3. cap. 53. q. 2. & aliis) semel punitum per viam correctionis à Iudice Ecclesiastico, præventionem inducat sic, ut à seculari deinde nequeat puniri? Resp. negativè. Quia licet in aliis casibus mixti fori non condignè punitus in uno iudicio, possit in alio iterum puniri, quia crimen in utroque foro ad punitionem deferretur: in hoc tamen crimine est speciale secundum

cognitionem, ob finem, propter quem deferretur ad iudicium. Ad seculare enim deferretur ob punitionem, ne scelera maneat impunita; ad Ecclesiasticum, ad correctionem, ne vitæ licentia malitiosè continuetur. Ideo punitus à seculari, puniri potest quoque ab Ecclesiastico, & vicissim; sic Gabr. Pereira de *Manu Regia* pag. 2. cap. 34. n. 22. apud Barbof. in *Trident. Sess. 24. de Reform. c. 10. n. 5.*

Ad confirm. in n. 574. Resp. de illis, §83: quæ assumuntur ex legibus veterum Romanorum, & Imperatorum gentilium; audiendum D. Thomam, 1. p. q. 98. a. 3. ubi ait: ad primum ergo dicendum, quod in gentibus, quantum ad multa, lex nature offuscata erat. Unde accedere ad Conbinam malum non reputabant; sed passim fornicatione quasi re licitâ utebantur, &c. Ad secundum dicendum, quod ex prædicta obscuritate, in quam ceciderunt Gentes, DEO debitam gloriam non reddentes, ut dicitur ad Romanos primo, lex illa processit, & non ex instinctu legis naturalis. Unde prævalente Christiana religione, lex illa extirpata est. Ex his enim rectè concluditur, parum curandum esse de legibus Romanis, & utriusque imperii, & aliis similibus aliarum nationum; quæ concubinatum approbarunt: sunt enim contra dictamen rationis naturalis, & per consequens injustæ, utpote ab offuscata ratione provenientes; & fortassis ea jura intelligi possent, de concubinatu non soluto, sed naturali, & ligato, concubinæ sumpto nomine pro muliere valide, sed minus solenniter assumpta in conjugium, ut supra dictum est.

